

Първо основно училище „Христо Смирненски“ – гр. Провадия

Изследователски подходи в обучението
по български език – проект на *Марта Радева*

Изграждане на функционална
грамотност чрез емоционална
съпричастност

В един от първите часове по български език проведохме беседа с моите седмокласници, по време на която те потвърдиха наблюденията ми, че ако тестът, оценяващ знанията им, се основава на текст, който е близък до техните интереси и съответстващ на възрастовите им особености, биха се справили много по-добре. В края на часа поставих задача на всеки един от тях да намери и препише откъс от текст, който е любопитен за него.

В следващите часове почти всяко дете с желание четеше избраното, а останалите с интерес слушаха.

Повечето текстове бяха научнопопулярни или публицистични и интересното е, че не се повтаряха въпреки някои общи характеристики, свързани с предпочитанията към причудливото, страховитото, мистичното: за загадките в природата, за динозаврите, извънземните, значението на сънищата...

В този час спечелих децата и за следващите стъпки от замисъла си – да изберат един от текстовете, въз основа на който всеки клас да състави тест за другия, и да премерят силите си на специално състезание.

Част от текстовете, които децата избраха:

VII „а“ клас

Дори да гледате биографичен филм, винаги имайте едно наум. Защото фактите доказват, че и в най-правдоподобната лента има неточности. Затова ние ви представяме няколко истории, които стоят зад едни от най-обичаните ленти на „Дисни“...

VII „б“ клас

Петък 13-и. Суеверие или реалност?

Днес все по-малко приемаме суетерията насериозно. Разказваме шеги за петък 13-и, закачливо предупреждаваме близките си да имат едно наум, но някои от нас не приемат нещата така леко...

Текстовете заедно с таблиците и с първите задачи

Дори да гледате биографичен филм, винаги имайте едно наум. Защото фактите не винаги са истински. Дори в най-правдоподобната лента има няколко истории, които стоят зад едни от най-обичаните Disney ленти.

Например според версията на Disney Пепеляшка е момиче, което е унижавано от мачехата си, отива на бал, на който се среща с принц. Но трябва да си тръгне пред полунощ, за да не изгуби бляскавата си визия и каляска. **Бяга и губи обувката си.** Принцът я намира и я пробава на всички дами в кралството, на Пепеляшка и пасва перфектно. Двамата се женят и живеят щастливо.

В оригинала на Шарл Перо принцът отива в дома на Пепеляшка. Нейната мачеха заръчва на заварените й сестри да си отрежат палците, за да им е по мярка обувката. Планът ѝ не проработва, а влюбените продължават живота си заедно.

Според версията на Disney в „Спящата красавица“ принцесата убожда пръста си на вретено и заспива непробудно. Смел принц я спасява с целувка.

Жан Батиста Базиле е написал, че Аурора не се събужда след сладка целувка, а след раждането на близнаците си. Принцът се влюбва в нея, но по-късно я изоставя, защото е женен. Когато Аурора и децата ѝ пристигат в двореца, съпругата на принца се опитва да ги убие, но кралят успява да я спре.

Приказка	Оригинална история:	Версията на Disney:
"Снежанка"	Вещицата е наказана да танцува с нагорещени обувки, докато не припада и не умира.	Принцът открива заспалата непробудно Снежанка и я спасява. Приказката не се занимава със съдбата на вещицата
"Красавицата и Звяра"	Сестрите на Бел искат да я разделят от звяра, когато разбират, че тя живее твърде луксозно.	Целувайки Звяра, Красавицата разваля магията на проклятието.
"Малката русалка"	Въпреки саможертвата на Ариел, принцът се жени за друга, а Малката русалка се връща в морето и се превръща в морска пяна.	Ариел и принц Ерик, в когото се влюбва, успяват да победят злото.

1. Текстът и таблицата:

- Нямат връзка
- Говорят за едни и същи неща.
- Таблицата допълва текста.
- Таблицата е свързана само с последния абзац.

2. Коя е темата на текста?

- Едни от най-обичаните Disney ленти
- Оригиналите на най-популярните приказки за деца
- Истории, които стоят зад едни от популярните Disney филми
- Сюжетите на „Снежанка“, „Пепеляшка“ и други обичани приказки.

3. Кое НЕ е вярно според текста и таблицата?

- Вещицата от „Снежанка“ е наказана да танцува с нагорещени обувки.
- Според оригинала на „Малката русалка“ Ариел и принцът успяват да победят злото.
- Принцът изоставя Аурора, защото е женен.
- Мачехата на Пепеляшка нарежда на нейните сестри да отрежат пръстите си.

4. Кое е вярно според текста?

- Според версията на Disney Аурора ражда близнаци.
- Съпругата на принца се опитва да убие Ариел.

Петък 13. Суеверие или реалност?

Днес все по-малко приемат суевериата насериозно. Разказване шегички за петък 13-и, закачливо предупреждаване близките си да имат едно наум, но някои от нас не приемат нещата така леко.

Хората, които страдат „параскевидекатризафобия“ (както е известен науката страхът от петък 13-и), понякога така парализирани от страх, че дори не стават от леглото. Други отказват да летят с самолет или изобщо да пътуват, трети отлагат покупката на жилище или други важни начинания. Изчислено е, че на този ден само в САЩ бизнесът губи между 800 и 900 милиона долара, тъй като много хора просто не отиват на работа.

Причините, поради които петък се смята за лош ден, са забудени от ъглата на време – свързват се със значими събития в християнската традиция като Разпъването на Христос, кръста, грехопадението в Едемската градина, Големия потоп или Вавилонското разделение. Произходът на суевериата, свързани с числото 13, са не по-малко неясни. На популярното обяснение отново е свързано с християнството – Тайната вечеря, в която тринадесетият гост на масата бил предателят Юда.

През 19. век страхът от числото 13 (известен като „трискайдекафобия“) става особено разпространен. 13 се пропуска при номериране на етажи, хотелски стаи, улици. Така, като петък бил смятан за неблагоприятен ден от седмичната, 13-ият ден от месеца започва да се смята за особено неподходящ за започване на нещо ново.

Всички месеци, нийто първи ден се пада в неделя, имат петък 13-и. Той се среща на много веднъж годишно и най-много – три пъти. Някои вярват, че петък 13-и им носи късмет във всеки случай, огледайте се за черни котки, които могат да ви пресекат пътя.

Петък 13 през XX и XXI век

Дата	Събитие	Интересен детайл
3 декември 1907 г., петък	Край островите Сили в Ламанша потъва американската седмачтова шахуна (единствена по рода си) – Томас Лоусън, наречена на името на собственика си – американският бизнесмен и писател Thomas W. Lawson.	Най-известно произведение на Томас Лоусън е „Петък – тринадесети“.
април 1970 г., петък	Експлозия на кислороден резервоар обръква плановете на совалката Аполон 13 за качане на Луната.	Часът на изстрелване на Аполон 13 е 13:13 американско време, а номерът на ракетната площадка – 39 (13 x 3).
януари 2012 г., петък	До брега на остров Джилво в Средиземно море след дълго търсене е открит риф с дълбочина 115 хил. – тонният италиански круизър Коста Конкордия.	Жертвите на катастрофата са 32

1. Текстът и таблицата:

- Нямат връзка
- Говорят за едни и същи неща.
- Таблицата допълва текста.
- Таблицата е свързана само с предпоследния абзац

2. Коя е темата на текста?

- Суевериата
- Реалността
- Фаталното 13
- Петък 13

3. Колко пъти се среща петък 13 в годината

- дин път
- между два пъти и четири пъти
- между един и три пъти

Таблиците

Приказка	Оригинална история :	Версията на „Дисни“:	Дата	Събитие	Интересен детайл
„Снежанка“	Вещицата е наказана да танцува с нагорещени обувки, докато не припада и не умира.	Принцът открива заспалата непробудно Снежанка и я спасява. Приказката не се занимава със съдбата на вещицата.	13 декември 1907 г., петък	Край островите Сили в Ламанша потъва американската седеммачтова шхуна (единствена по рода си) „Томас Лоусън“, наречена на името на собственика си – американския бизнесмен и писател <i>Thomas W. Lawson</i> .	Най-известното произведение на Томас Лоусън е „Петък – тринадесети“.
„Красавицата и Звярът“	Сестрите на Бел искат да я разделят от Звяра, когато разбират, че тя живее твърде луксозно.	Целувайки Звяра, Красавицата разваля магията на проклятието.	13 април 1970 г. , петък	Експлозия на кислороден резервоар обърква плановите на свалката „Аполо 13“ за кацане на Луната .	Часът на изстрелване на „Аполо 13“ е 13:13 американско време, а номерът на ракетната площадка – 39 (13 x 3).
„Малката русалка“	Въпреки саможертвата на Ариел принцът се жени за друга, а Малката русалка се връща в морето и се превръща в морска пяна.	Ариел и принц Ерик, в когото тя се влюбва, успяват да победят злото.	13 януари 2012 г., петък	До брега на остров Джильо в Средиземно море след сблъскване с подводен риф потъва тежачият 115 хил. тона италиански круизър „Коста Конкордия“.	Жертвите на катастрофата са 32.

Някои от задачите на VII „а“

7. Посочете три причини, поради които в текста се твърди, че във филмовите версии на „Дисни“ по известни приказки има неточности?

.....

.....

.....

8. Посочете по един синонимен израз на словосъчетанията „бляскава визия“ и „имайте едно наум“:

9. Подчертаното изречение в текста:

- А) Съдържа еднородни части.
- Б) Сложно съставно е.
- В) Сложно съчинено е.
- Г) Просто разширено е.

10. Колко сложни съчинени изречения има в текста?

- А) 3
- Б) 4
- В) 5
- Г) 6

Някои от задачите на VII „б“

6. Кое НЕ е вярно според текста?

- А) Страхът от петък 13-и е едно от най-популярните суеверия.
- Б) Често значението на петък 13-и се преувеличава.
- В) В петък 13-и в САЩ бизнесът губи между 800 и 900 хил. долара.
- Г) В съвременния свят все по-рядко суеверията се приемат насериозно.

7. Кое е вярно според таблицата и текста?

- А) 13 са жертвите при потъването на италианския круизър „Коста Конкордия“.
- Б) Писателят Томас Лоусън твори през 19. век.
- В) Тринайсетият гост на Тайната вечеря бил Юда.
- Г) Всички месеци, чийто първи ден се пада в понеделник, имат петък 13-и.

8. Посочете три причини, поради които се смята, че петък 13-и е набеден за толкова лош ден?

.....

.....

.....

9. Посочете две събития от 20. век, които подхранват суеверията, свързани с петък и с датата 13.

За да се направи проверка не само на първо познавателно равнище (знанията), но и на второ – приложението им, редактирах текстовете така, че да съдържат следните типове задачи:

- За ориентиране в комуникативната ситуация.
- За адекватно възприемане на изразените словесно мисли.
- За откриване и осмисляне на структурни особености на текстовете.
- За прилагане на книжовните норми.

В деня на състезанието децата толкова се вълнуваха, че дори не си отидоха за обяд.

Двата отбора, представящи своите класове, се състояха от по девет момичета и момчета, в почти еднакво съотношение. Капитаните на отборите оформиха окончателния състав.

В началото на състезанието децата се запознаха с регламента.

Тричленно жури оценяваше отговорите, след като изслушваха мнението и на отбора, създаде теста. Задачите се появяваха на голям екран срещу участниците и публиката. Сега за пръв път те виждаха теста, по който ги препитваха съучениците им от другия клас.

Правеше впечатление стройната организация и добрата екипна работа в отборите.

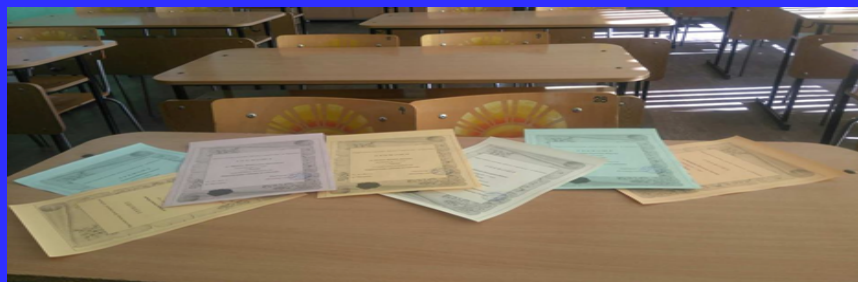
Под ръководството на капитаните бързо си разпределиха задачите така, че всеки да бъде полезен. Даваха думата на онзи, който най-добре ще представи отговора.

Състезанието беше доста оспорвано. От 40 възможни точки получиха съответно 34 и 32.

Липсваха грешки на въпросите, проверяващи функционалната грамотност. Всеки от отборите разказа вдъхновено за живота и творчеството на Добри Чинтулов и Христо Ботев.

„Чувам и забравям. Виждам и помня. Правя и разбирам.“ (Китайска поговорка)

Иска ми се да вярвам, че ако в една крехка възраст децата бъдат спечелени за четенето, то това ще доведе до качествени промени, подпомагащи по-нататъшното им развитие, активност, самостоятелност и позитивна нагласа към живота и към света.

Благодаря за вниманието!